

Çukurova

ADANA HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

Cilt : 1

(ARALIK - 1946)

Sayı : 5

BU SAYIDA

Hamid S. ASYALI : Yurdum ve Ülküm'
Nadir ARAT : Tutum Haftası
Naci KUM : Kissa - i Kebfiyye
Enver BİNOKAY- : Dalkavukluk
Lûtfi AYDA : Tolerans
Dr. Bedri GÖRGÜN : Tifo ve Adana
C. Tefik SAYMEN : Yine Türk Karakteri
İzzet ASLAN : Halkçı Muharrir
Cengiz TURHAN : Bu Ölen Benim (Şiir)
Selâmi ASYALI : Eşber (Kimdir, Nedir)
Ahmet Vefa ARAY : Üç Türkü
GÖK - HAN : Arka Sokak
Aziz ERYALAZ : Elini Öptüğüm Adam
Atif AKÇABAY : Hatıra
Muzaffer ALP : Çukurova işletmeciliği

Hüsnü MENGENLİ [: İskender Çukurovada
Hikmet ARAR [: Venedik Cumhuriyeti
İlhan KÖSE : El - Ele (Şiir)
M. Zeki TOGAY : Gelmedi >
M. Nedim KORU : Hasret >
Ayhan KILIÇCI : Koşma >
A. Celâl ŞİMŞEK : 1946 >
Sabih ŞENDİL : Anış >
Necati Kehyaoglu : Bu gelen Bahardı (Şiir)
Salih Kemal BOGA : Bir Akşam (Şiir)
M. Bekir Demirkıran : Üzüntü (Şiir)
Tuna TÜRKHAN : Cümlelerin Dili (Nesir)
T. Seyhan Eryalaz : Hatıralar (Nesir)
Üzeyir GÖKMEN : O Yar (Şiir)
Yüksel SEZEL : Ayrılmak Korkusu

YURDUM ve ÜLKÜM

— I —

Geçtik köyünden tasanın
Harman yerinde karıncalar
Kuşlara yem olmuyor.
Kardeştir emektar toprak
Âdem oğluna,
Ve alımlar çizgi çizgidir
Bir başak uğruna.

Bir yer ki gelin etmiş kederi.
Ve bir gelin ki,
Nasırlıdır elleri.

— II —

Biraz köydür, biraz şehirdir memleketim
Burada sertleşti adelem,
Bu yerde çatıldı iskeletim,
Şarkı, Garbı, Kutupları bilmem.
Bir adım insan, bir adım topraktır.
Gökyüzü b. na suda yakın,
Pırıl, pırıl, nokta, nokta yıldızlar
Başımdan uzaktır.

Hesabımı kendim gördüm.
Türkümü kendi arabamda okudum.
Topraktan gayri şeye eğilmez
Allaha yakın bir kulum.

— III —

Bayrak hürriyetimle şereflenir
Hürriyetimle dalga dalgadır.
Onunla dostluğumuz
Düşmanla kavgadır.

Ne yazılmışsa yazımdır
Bu yurd benim türküm, benim şiirim
Benim gözümdür.

Bir adım insan bir adım topraktır.
Bir kitap gibi alım
Rahat okunacaktır

H. Salih ASYALI

Çukurova

CİLT : 1

(A R A L I K 1 9 4 6)

Sayı 5

Sevgili Yurddaşlarım,

Bugün Milli Ekonomi ve Tutum haftasının 17. ci Yıldönümüdür. 17 Yıl gibi bir zamanda ferd ve milletçe çok büyük işler başarılmış ve başarılmaktadır.

Harbin bitmesile bütün dünyada olduğu gibi bizde de harp sonrası Ekonomisine geçilmiştir. Biliyorsunuz ki harp devresinde istihsal azalmış, buna mukabil ihtiyaçlar, istekler çoğalmış, Dış Ticaret azalmış hattâ durmuştur. Harp hali ve zararları, vurguncuların mal saklamaları ve daha buna benzer sebep ve bahanelerle Tarım (Ziraat) ve Sanayi maddeleri bile azalmıştır. Bunlar birdenbire serbest bırakılmış olursa piyasada çok geçmeden darlık ve kıtlık başgösterir. Onunçin malların azlığına karşı istek fazlalaştıkça fiatlar yükselir ve ticarete hertürlü insanlık ve ahlâk düşüncelerinin dışına çıkar. Bu da memleket Ekonomisinin bünyesinde bir karışıklık vücade getirir. Bir taraftan malların saklanması, ortadan kaybolmasına karşı mücadele edilirken diğer taraftan da bütün Milletçe sarfiyatın düzenlenmesine çalışmak lâzımdır. Bu da ancak bütün Milletçe tutumlu olmak ve Yerli Malı kullanmakla kabil olabilir. Diğer memleketlerde olduğu gibi bizde de mevcut tahdidat yavaş yavaş ortadan kaldırılmış, hattâ son zamanlarda hükümetçe alınan kararlarla ticaret serbest bırakılmıştır.

17 Yıl gibi bir zaman zarfında Tutuma ve Yerli Mallara önem vermemiş olsaydık bugünkü günlere kavuşmamıza imkân görülemezdi.

Her vatandaş pek âlâ takdir eder ki, bilhassa harp devresinde Dış Ticaretin azalması dolayısıyla Yerli Mallarımızla ihtiyacımızı karşılayabilmek imkânları aranmış ve mevcut teşkilâtla da bugüne kadar bu durum sağlanmıştır.

Yurddaşlarım;

Tutum, kuvvet saklamayı, artırılan kuvvetin daha verimli sahalarda kullanılmasını sağlayabilir. Tutumun faydalı olabilmesi için.

1 — Lüksü bırakmak, 2 — İsraftan kaçınmak, 3 — Olurla idare etmek, 4 — Tutumu itiyat haline sokmak lâzımdır.

Millet ferdinden başlayarak her müessesede, Devletin bütün teşekküllerinde Tutum fikri birleşmeli ve kökleşmelidir. Tutumu her türlü sarfiyata teşmil etmek icap eder. Kuvvetde, Maddede, Enerjide tutumlu olmak gerektir. Bu da Tutum terbiyesi almakla kabildir. Tutum terbiyesi ise, Tutum fikrinin bütün millette kökleşmesile olabilir. Bununçin de her türlü reklâm ve propağanda vasıtalarından istifade etmek lâzımdır.

Radyoda, Okulda, Sinemada ve Gazetelerde Tutumun önemi ve faydaları her fırsatta belirtilmelidir. Bunları yapabilmek için de evvelâ lüks belâsını ortadan kaldırmak icabeder.

Lüks : Özendirici, çekici, ve aldatıcı olduğu kadar da kemirici ve yıkıcıdır.

Kadın, erkek, büyük, küçük herkesin topyekün lükse boykot ilân etmesiyle lüks yok edilebilir. Onunçin daima sade kalmalı, sade giyinmeli ve bunu itiyad etmeli. Sadelikle de Tutum elde edilebilir.

Sayın Yurddaşlarım;

Sözlerime son verirken, yemede, içmede, giymede, yaşamada velhasıl her yerde ve her şeyde sade, intizamlı ve disiplinli olalım ve bunu milli bir ödev sayarak bunlara alışalım.

NOT : Tutum Haftasının açılma töreninde Halkevi Salonunda söylenmiştir.

KISSA-I KEHFIYYE

Yazan : Naci KUM

Adana Müzesi Müdürü

Onsekiz sahife süren bu risale : (ESHAB İ KEHF) kisasını güzel bir Türkçe nâzımla anlatan çok enteresan ve değerli bir bahistir. Tarsustaki (Donuktaş) âbidesinin de mitolojisine temas eden bu manzum hikâyenin nesir olarak özünü veriyorum :

Efsûs ve bazılarına da Tarsus denilen, içi İslâm-la dolu olan şehrin salih bir kişi olan şahının öldüğünü işiten Dakyanus kâfir, Fâris diyarından kalkıp Tarsusu zapt ve kendine mülk edindikten sonra bu şehrin ortasına uzuluğu bir fersah olan muazzam bir köşk yaptırmıştı. Her tarafına birer kapı koydurmuş - şehrin dört tarafına - köşkün bütün taşları mermerdenmiş. İçinde altından dörtbin «sük pazaryeri» yaptırmış «taaccüp edilmesin diyor» içine altından bin kandil asmış ki zencirleri gümüştedir. Köşkün ikibin pencere doğusuna, ikibin pencere batısına açtırmıştır. İçinde güneş devreylermiş uzunluğu 80 zirâ, eni 40 arşun olan bir altın taht kurdurmuş ki her tarafı parlak cevahirle kaplı imiş onun çevresine 80 kadar kürsüler kurdurmuş bunlara Rum Padişahları gelip otururlarmış. Bu tahtın üstüne Dakyanus hergün gelip kurulur ve hükmedermiş. Başına yedi köşeli bir aya benzeyen tacını giyer, bu tacın yedi köşesinde büyük birer inci konulmuştur ki par par yanar, bakanların gözlerini kamaştırırmış. Bundan başka Dakyanus'un 50 gulâmı vardır ki al yeşil elbiseler giyerler, kolları pazubentli ve ayakları lezikli ve hepsi de büyük aile soylarındandır. Kralın altı yoldaşı daha vardır, ki bunlar da yüce nesillerden, okur, yazar, bilgili adam oğullarıdır; her istek bunlardan hasıl olur. Bunların üçü Kralın sağında, üçü solunda otururlar. Bunlar-sız hiç bir iş tutmaz ve her işi kat kat bunlara danışır. Bunlardan : «Yemliha, Mekselina, Meslina» sağında, «Mernuş, Debernuş, Sazenuş» solunda yer alırlar. Dakyanus tahtına oturur ve âlem çevresine dolar, böylece divan kurarlar. Bir aralık kapudan üç gulâmı girer: Birisi altın ve misk tozu dolu kâse tutar, birisi de gül suyu dolu ayna gibi parlıyan bir gümüş kâse tutar, diğeri de elinde bir kuş tutar. Gül suyu kabını tutan gulâm bu kuşu çağırınca kuş uçar gelir gül suyu kabına dalar çıkar, sonra misk tozu tutan çağırınca kuş varır misk kabına dalar ve kanatlarını çırparak çevreye misk zerrelere saçar.

En sonra kuş tutan adam Şahın yanına varır kuşa seslenir ve kuş hemen Şahın başına konar ve oradan da çevreye misk zerrelere saçar... Böylece Dakyanus 30 yıl hergün tahtında sefa sürerdi: başı ağrımadı, hiç hastalaomadı. Bu haşmet ve saltanatı nefsinde büyüterek kendisinin Tanrılaştığını sandı ve halkın kendisine tapmalarını emretti. Kendisine tapmaları mal ve servete gark etti, hademeler ihvan etti. Tapmayanların başını kesti ocaklarını söndürdü.

Meğer bir gün bu Dakyanus tahtında otururken felâket haberleri birbiri üstüne yağmağa başladı :

— Fâris askeri geldi, senin toprağına doldu, nice mülkünü ele aldı dediler.

Dakyanus başını eğip düşünmeğe vardı ve sanki aklını yitirdi, tacı yere düştü ve takatı kesildi.. Bu hali gören vezir Yemliha kendi kendine dedi ki :

— Billâhi bu Tanrı değildir, eğer öyle olsa idi niçin kederlenecekti? Bu yatar, uyur, yer, içer, aptesbozar... Tanrı olsa idi hüznün ve âcizlik göstermemeli, her işe kadir olup hükmünde üstün olmalıydı.

Yemliha böyle düşünerek evine geldi meğerse bu altı vezir hergün birinin davetile bir yere birikip dernek kurarlar ve konuşurlardı. Bugün dâvet nöbeti Yemlihanın idi fakat Yemlihanın yanına geldiklerinde onu yemez içmez düşünür buldular. Sebebini sordular o da :

— Ey kardeşlerim gönülme bir iş geldi, bu fikirle yemez, içmez, uyumaz oldum; bu yeri göğü kim yarattı, bu göğü kim durduruyor? Ay ve gün bunca yıldızlar nasıl her zaman devredip dururlar? Gökleri böyle kim kurdü, yerleri kim döşedi, dağları kim dikti, bizlere kim can verdi? Evet anladım ki bir Tanrı vardır. Dakyanus aslâ Tanrı olamaz.

Bunu duyan diğer beş arkadaşı : Bizim de kalbimize böyle geldi dediler ve Yemlihanın ayaklarına kapandılar. Hep beraber Dakyanus'un hükmü altından kaçmağa karar verdiler; atlarına bindiler ve bu şehirden dışarıya üç mil uzaklaştılar. Yemliha :

— Artık Dakyanus'un hükmünden kurtulduk, atlarımızdan inelim yaya yürüyelim dedi.

Bir nice yürüdüler. Bunları gören bir çoban seyirdip karşıladı, dediler ki

— Ey çoban yanında süt var mı?

(DEVAMI GELECEK SAYIDA)

DALKAVUKLUK VE DALKAVUK

Yazan : Enver BİNOKAY

Dalkavukluk, tekâmül ederek artık bir sanat (!) halini almıştır. Hem de en ince bir sanattır. Mükemmel bir dalkavuk olmak için, gayet zeki olmak şart. Gözünden hiç bir şey kaçmayacak. Her fırsattan istifade edeceksin.. Şahsiyetini daima kaybetmek, ilk vasfın olacak.. Kendi özel görüşün, duyuşun ve düşünüşün olmayacak. Her şeye «Evet» demek tahammülünü gösterebilecek ve hangi kaba korlarsa, o kabın şeklini alabileceksin: Desti de, desti; oturak da, oturak; lağım da, lağım!..

İşte bunun için Dalkavukluk güç bir iştir ve ince bir sanattır.

Acaba herkes Dalkavuk olabilir mi?..

Bu öyle ince bir sanattır ki, herkes Dalkavuk olabilseydi, kıymetli (!) ve orijinallığı kalmazdı. Dalkavukluk o kadar güç meslektir ki, görünüşte hakiki

Dalkavuşu samimi bir insandan ayırd edemeyiz. İşte işin tehlikesi burada ya..

Bugün umumiyetle düşündüğümüz gibi konuşuyoruz : Ya iyiden iyiye nezaketi ele alarak karşı tarafı pohpohluyoruz. «Evet» dememize vicdanımızda hesap veremediğimiz meselelere «evet» diyoruz. Veyahut bunun tamamen aksi.. Karşı tarafı igneliyoruz, baltalıyoruz, yerin dibine batırıyoruz. Benliğimizde, vicdanımızda «Evet» dediğimiz şeye «Hayır» diyoruz.

Dalkavukluk bundan başka nedir? Ben dalkavukluğu asıl bu mânada anlıyorum.

Dalkavukluk, kuvvetli bir görüş ve ince bir zekânın gayrimeşrû mahsulüdür.

Dalkavukluk, piç ruhtur; Dalkavuk veledi zina..

Gece Saat 22 ye kadar Okuyucularına açık bulunan Adana Halkevi Kütüphanesinden bir görünüş

Bir milleti zâfa uğratan hattâ yok eden, Dalkavukluk ruhu ve bu ruhu taşıyan dalkavuklardır. Düşündüğümüz gibi konuşalım Bazı dar kafalılar bize, düşündüğümüz gibi konuştuğumuz için «Taşkın!», «Hasta», «Aklimın bir havlı duvarı noksan» diyebilirler.. Büyük altından gülebilirler.. Bunun için katiyen üzülme-yelim. Bize, ideal gençlere düşen vazife budur. Bu Millet, (Millet zararına müfrit sol ve sağ düşünceler olmamak şartile) ancak düşündüklerimizi samimi olarak her yerde, her mecliste, her zaman söylersek derdine merhem bulmuş olur.

TOLERANS

Yazan : Lütfü AYDA

H. W. Van Loon adlı âlimin yazdığı ve Sayın Nüvit Osmay tarafından dilimize mükemmel bir vukufiyetle çevrilen «İnsanlığın kurtuluşu» adlı kitapta

Muharrir, Tolerans kelimesini Encyclo Pedia Britanica'ya göre şöyle târif eder:

«Başka insanların hareket veya hükümlerinde serbest olmalarına müsaade edilmesi, şahsi veya herkes tarafından kabul edilen gidiş ve görüşlere aykırı olan fikirlere karşı sabırla ve önceden verilmiş tarafgirane bir hüküm tesiri altında kalmaksızın tahammül ve müsamaha gösterilmesi.»

Ferd, cemiyet ve nihayet devlet hayatının hemen her devresinde Toleransdan bahsedildiği bir gerçektir. Mütenevvi ve karışık kavimler tarihinin eski zamanlarından tutunuz da Yirminci yüzyıla varıncaya kadar Tolerans zihniyeti, ve bu zihniyeti mücerred fikir sahasından iş ve fiil sahasına çıkarabilmek temayülü, yavaş yavaş, sessiz sedasız, devirlerden devirlere, yüz yıllardan yüz yıllara atılarak zamanımıza gelinceye kadar hergün biraz daha kendini hissettirmeğe başlamış, Medenî insan cemiyetleri arasında gün geçtikçe bir kat daha üzerinde esrarla durulması lâzım gelen hakikat bir mevzu halini almıştır.

Biz burada maalesef bu geniş mevzuu işlemekten ziyade, bazı noktalarını hatırlatmakla iktifa edeceğiz...

Şahsın şahsa müsamahası ne ise, ferdiin bağlı olduğu cemiyetle ve cemiyetin de kendi içine aldığı ferdlere de müsamahası aynı şey olmalıdır. Binaenaleyh hareket, hüküm, söz ve fikir aykırılıklarına karşı daima tahammül gösterilmelidir. İlimde Tolerans, tarihte Tolerans, siyasette Tolerans, devletçilikte Tolerans, dinde Tolerans ne ise, insanların günlük yaşamalarında da Tolerans fikrini aynı esaslara bağlamalı, verilen her türlü doğru veya yanlış hüküm ve kanaatları sabırla karşılamalı; sonra yanlışlığın doğruluğun nerelerden geldiklerini medenî bir ruhla kendi kendine arayıp bulmalıdır. Modern dünya böy-

le bir adam veya cemiyet telâkkisine doğru hızla ilerliyor.

Nüvton meşhur nazariyesini meydana koyarken

«Biz hepimiz aynı bir seyyarenin üzerindeki yol arkadaşlarıyız. Taliin bizi üstünde yaşamağa mecbur ettiği bu dünyanın saadet ve refahından da aynı derecede mesulüz.»

H. W. VAN LOON

ona : «üstad, demişler, bize keşf edilecek bir şey bırakmadın» o tevazu içinde şu cevabı ver-

miş : «Meçhulât bir Okyanustur. Ben onun kıyısında sadece renkli çakıl taşları toplamakla meşgul bir çocuğum.»

Büyük Fatih İstarbulu zaptederken şehirde bulunan çeşitli mezhep ve milliyete mensup ilim adamlarına ve sanatkârlara gösterdiği Tolerans yardımıdır ki, ölmeğe yüz tutan son Roma medeniyetini uzun müddet daha ayakta tutmağa muvaffak olmuştur.

Büyük Atatürk yıllardırberi Kurtuluş savaşının hazırlık plânlarile hummalı bir tarzda meşgul olduğu halde Samsuna çıkmak için saray merdivenlerini inerken bir dostu ona : «Paşam memleket için bir şeyler yapmayı düşünüyor musunuz?..» dediği zaman o gayet mütevazi bir dille ona : «Evet düşünüyorum» cevabını vermiştir.

EL - ELE

El çekmiş memnun çobanlar,
Tenha gecemizden.
Ruhlarda itirlaşıyor zaman;
Bilinmez neden!

Macerasında yine dağlar,
Bulutlar ürkek.
Ne olur sevgilim bugün de,
El·ele verip yükselsek!..

İlhan Köse

TİFO VE ADANA

Yazan : Dr. Bedri Görgün

Bu ara sık sık görülmeye başlayan Tifo hastalığı ve hükümetin bu hastalığa karşı savaş için genel aşı tatbikatı Tifo üzerinde durulmasını yeniden tazelemiştir.

Yıllardanberi Adanada Tifonun hiç görülmediği sene hattâ ay bile nadirdir. Labratuvarda kan muayeneleriyle meydana çıkarılanlar dışında günlerce Sıtma, Grip, Soğuk algınlığı diye tedavi edilenlerle sayısı çokça bir yekûn tutar. (Bir şehrin medeniyet derecesi Tifo vakalarıyla ölçülür.) sözü çok yerindedir. Çünkü Tifo pislik ve kirlilik hastalığıdır. Şehirde temiz bir içecek su bulunur, kuyu suları, kirli tabakalardan çıkan tulumba suları kapatılır, kanalizasyon modern ve zararsız bir hale getirilirse orada hiç bir Tifo vakası görülmez.

Mikrobu : Tifo bulaşık bir barsak hastalığıdır. Mikrobu basil sınıfından çok hararetili, çok canlı ve dayanıklı bir mikroptur. Buz içinde bile yaşar. Hele ıslak yerlerde, kirli sularda, bu sularla yıkanmış, bulaşmış, sulanmış sebze ve meyvelerde bulunur, hafif bir ıslaklık kaldıkça ölmez. Bu sebeptendir ki hastalığın kökünü kesebilmek, onu bir şehirden veya yer yüzünden ebediyen kaldırmak mümkün olamamıştır.

GELMEDİ

Güz geldi!
Güzel, güzel günler geçti;
Sevgilim!
Ağaçyaprağını döktü derdinden
Sarılık tuttu bahçemi;
Bahar yalnız geçti;
Gelmedin...

«Kuşlar terketti bu şehri»
Güzeli, iyisi meyvaların;
Sensiz yendi bu yerde..
Bahar sensiz geçti
Gelmedin!..

Mehmet Zeki Tokyay

Giriş kapısı : Tifo insan vücuduna yalnız ağız yolundan yiyecek ve içeceklerle girer. Deriden veya başka bir yoldan giremez.

Hastalığın belirtileri : Vücuda giren mikrop bir hafta on gün içinde ince barsağın iç örtüsü üzerine yerleşir. On kurusluk büyüklüğünde yaralar açmaya başlar. Mikrop yerleşip de faaliyete başlayınca hastanın ateşi 39-40 dereceye çıkar. Barsaktaki Tifo yaraları yavaş yavaş gelişir, yirmi günden evvel bu yaralar iyi olmaz. Hastalar bazan bu müddetten baha çok yataktan kalkamazlar. Tifo barsak hastalığı olduğu için hiç sindirim yapmaz, iştaha yoktur. Vücudun bütün yedek depoları sarfedileceğinden Tifolular çok zayıflar bu yüzden Tifo için (Vücudu eritici bir hastalıktır) derler.

Başlangıçta Tifo birçok hastalıklara benzer. Sıtma gibi kırıklık, kesiklik, baş ağrısı, bel ağrısı, iştahsızlık, üşütme, ateş yüksekliği gösterir. Tifo hakkındaki uzun bilgiyi başka bir yazıya bırakarak bugün Adanadan Tifonun silinip kaldırılması, Tifo vakalarının tamamen önlenmesi mümkün mü? Bunu inceleyelim.

Adana en az elli sene, belki daha uzun yıllar Tifodan kurtulamıyacaktır. Çünkü bu şehrin modern bir kanalizasyona kavuşması daha önce mümkün olmaz. Belediye bütçesinin darlığı, yapılacak işlerin önem sırasına göre ele alınmaması, şehrin coğrafi durumu bu işte en büyük birer âmilidir. Şehrin içme suyunun en temiz ve en elverişli bir şekil alması için de zamana ihtiyaç vardır. Koca bir şehrin, seyyar satıcılarının, şerbetçi vesair çiğ yiyecek satanlarının temizliği, bilgili esnaf belki bu zamanı kısaltabilir. Bu zamanın Adana için çok kısalıp beni tahminimde aldatmış olmasını dilerim.

Şehir halkının Tifo aşısına vereceği önem de birinci plânda sayılmalıdır. Yüz yirmi bine yakın nüfusu olan Adana halkının baştan başa Tifo aşısı ile Tifoya karşı korunması her sene tekrarlanabilirse o zaman Tifo ender görülür hastalıklar sırasına girer. Belki bilgi azlığından olacak halkımız Tifoya ve aşısına layık olduğu değeri vermemektedir. Evinde Tifo çıkan bir ailenin sağlamlarına bazan zorla aşı yaptırmak icap ediyor. Halbuki bilgili aileler komşularında Tifo çıksa hemen aşıya koşarlar. Tifo aşısının büyük bir zorluğu da yoktur. Her yıl bir defa yaptırmak kâfidir. Bunun için bir günlük hafif ateşinden kaçanlar şunu hiç unutmamalıdır ki : Bir ay kırk derece ateşle yatacak ve belki de tath canına kıymış olacaktır...

YİNE TÜRK KARAKTERİ..

Yazan : Celâl Tefvik SAYMEN

İngilizlerin gizli ve gö ünen karakterleri hakkında çıkardığım bir kitapçık, British Council'in İstanbul mümessili Mr. Grant'ın ve onun delâletile İzmir Müdürü Mr. Leyk'in gözüne ilişti. Ahbap olduk. Bir dâvetlerinde Mr. Leyk, bu kitapçığı yazıp yayınlamamdaki sebebi sordu.

— Bizi meth etmişsiniz, dedi. Bir Türk kalemiyle övülmemiz iyi, hoş ama sizin İngilterede bulunmadığınıza göre bu anglofilliğiniz nereden geliyor?

Dedim ki,

— İngilterede bulunmadığına mukabil başka yabancı diyarlardaki ikametim, beni bu memlekelerin kültürleriyle görenek ve geleneklerle haşır neşir etti. Buna rağmen bunlardan hiçbiri, benim asıl huy bün-yeme yakını gelmedi. Ezeli bir aykırılıkla kendimi onlara yabancı duydum. Lâkin İngiliz edebiyatı ve İngilizlerin dıştan görünen manzarası; çok hoşuma gider. Bunun sebeplerini ben de aradım ve gördüm ki, İngiliz karakteriyle Türk karakteri arasında hayret verici bir benzerlik var. Bakınız, siz yavaş konuşursunuz, hislerinizi ifadeye tasannu denilen yapımcıklardan istifadeye yeltenmiyorsunuz. Biz de öyleyiz. Yavaşsınız, lâkin bu yavaşlıkta volkan gibi harlı bir hassasiyet taşırsınız. Biz de öyle... İngilizlerde asaletle saygı duyan efendi bir ruh, Türklerde de fazlasıyla vardır. Mücadelelerimizde sizin gibi erkek bir gururun merd simasını aslâ örtmemişizdir. Açık alın, açık yüze dövüşürüz. Dostluklarımız, kuvvetini kardeşlik kaynağından alır. İyi efendi olabiliyoruz, lâkin iyi uşaklık elimizden gelmiyor. İngilizlere şarlatan demek için kimsenin dili varmaz. Türkler, bu sanatın semtine uğramamışlardır. Sizden farkımız yok değildir. Lâkin buhar makinesi, kazara, Türkler tarafından icad edilseydi bugün Büyük Britanya adasında sakin olan ırkın bütün evsafını toplamış insanların Anadolu'da yaşadığını görecektiniz. Saray âdetleriniz, konak debdebeleriniz eski Türklerin eş ve kardeş âdetleridir. Saymakla tükenmeyecek olan bu benzerlik, bende bir meftuniyet hissi uyandırdı. Mesele bundan ibarettir.

Cevabım, Mr. Leyk'in üstünde nasıl bir tesir yaptı bilmiyorum. Ancak konuşmalarımızın seyri esnasında ben bir aralık,

— Bizim sizden farkımız, dedim, muhtelif kuvazanlar dolayısıyla rengimizin, boylarımızın, cüsselerimizin birbirine uymamasıdır. Biz bir İngiliz saç-

nın, gözlerinin renginden, cüsse ve jestlerinden bir kalabalıkta da olsa pek güzel tanıyabiliriz. Lâkin bir Türk, milletler efradından seçilmiş bir dizi içinde kolaylıkla ayırd edilemeyecek bir tip olmuştur.

Muhatabım şöyle mukabele etti.

— Bizde de bu cihet pek düşündüğünüz gibi değil. Bakınız burada beş İngiliziz. Birimiz sarışın, birimiz esmer, birimiz buğday... ve gözlerimizin rengi, hiç birinde ötekine uymaz.

Filhakika tesadüf, ayrı tipte beş İngilizizi bir araya getirmişti. Ve Mr. Leyk'in bu cevabı, benim ilk dediklerimin kendisinde menfi bir tesir yapmadığını ima etti.

Böyle bir yerde böyle bir mukayese yapmış olmamdan ötürü gururlanmış değilim. Bilâkis karakterimizi bize en yakın gelen İngiliz kültürüyle yoğurup aynı cilâlarla kaplamamış, onu hudayi nâbit bir hal-

HALKÇI MUHARRİR ——— ——— VE SANATKÂRLAR

Yazan : İzzet ASLAN

İnsan ya belli bir cereyanı takip ederek, veya o cereyana karşı gelerek muvaffakiyet kazanabilir.

En büyük muharrirler, beşeriyet üzerinde en çok tesir yapan sanatkarlar müstakil çalışanlardır. Kim ve kudret yahut cebir ve şiddet haletirubiyeleri vardır ki bunlara tercüman olacak Muharrirler çıkabilir. Muharrirlerin her türlü ahlâkî mulâhazalardan mahrum bulunmaları ve kendilerini son derecede bğenmeleri nadir bir şey değildir.

Luther, Spinoza, Socrat ve Victor Hugo gibi medeniyetimizin en büyük kafaları, muvaffakiyetlerini hükümdarlara veya saraylara intisap ederek kazanmışlardır. Asrî dünyada Beehoven ve Wagner gibi hürriyet için daimî bir aşk ile yanan büyük ruhlar vardır. Bununla beraber âdi ve uşak ruhlu büyük muharrir ve sanatkarlar da yok denilemez.

Kendilerini bütün insanlardan yüksek hisseden adamlar halkın hükmüne tâbi olmaya bir türlü razı olmazlar. Halbuki Muharrir ve sanatkarın en çok bu hükmeye ihtiyacı vardır. Dante, halka karşı hakikî bir kin duyar. Âlemşümûl bir kilisenin, Âlemşümûl bir imparatorluğun hayranıdır. Yaşadığı şehrin halkı içinden bugün bizi hayretlere gark eden sanatkarlar fıskırdığı halde halkın siyasetle uğraşmasını fena sayar.

Şimdi zaman değişti. Bununla beraber Edip ve

de bırakmış olmamızın iç yüzüne yaydığı bir teesürle üzülyordum. Anadoludan gelip geçmiş med ve cezirlerin bıraktığı döküntülerden, Türk vatanının komşuluklarından sinen mubalâğacılıklardan karakterimiz efe ve asil bünyesini pek koruyabilmiş değildir. Sakin, mütevazı, efendi ve efe Türk, melez ırkların tafarafurşluğundan bir meziyet olarak saymaya tenezzül eder olmuştur. Fransız nezaketi, Acem edebiyatı, Yunanlı ticareti, İtalyan sanatı, Yahudi siyaseti, Arap ilâhiyâtı derken biz, bizliğimizden çıkmış, her kalıba dökülen fakat kendi kalıbı kaybolmuş olan seyyal madde halinâ gelmişiz. Emsalini cemî ve ağıyarını dafi asil karakterimizden her parçasını tarihimizin uzun süren seyri esnasında, o uzun yol boyunca çalılara takarak, dağ başlarının kayalıklarında zedeliyerek bırakmışız.

Buna rağmen şimdi elimizde ve ruhumuzda kalan maya, oldukça kıymetli ve istidatlıdır. İngiliz karakterine örnek vererek ve ondan örnek alarak çok nimetler elde edebiliriz.

münevverler içinde gene öyle düşünenler yoktur denilemez.

Bu gibiler kendi verdikleri reyin, bir kunduracının, bir şoförün, yahut bir köylünün reyinden fazla kıymeti haiz olmadığı kanaatine inanamazlar.

Maarifin yayılması demokrasinin neticesidir. Bütün insanlar okuyup yazarlarsa içlerinde bir çok müstakil ruhlar çıkar, ki (Tevekkül) den uzak kalırlar.

Bugün memleketimizde temizlenmesi en elzem olan hastalık (Tevekkül) den başka bir şey değildir.

Sanatkarlar göze çarpan muazzam şeyleri, hissiyatları kaynaştıran şeyleri severler, Sanatkarlar daima fevkalâde, evvelen tahmin edilmemiş, harikali şeylere meyil gösterirler. Bunun içidir ki mazi- nin bütün mübalâğaları ve menkibeleri, halin bütün galeyanları onların ruhunda bir aksiseda bulur. Onlar, zamanla - olaylarla, istiyerek veya istemiyerek ilgilenen insanlardır. Onlar halk gibi ve halk için düşünüp çalıştıkları dakikada kalpleri kazanırlar. Bu da feragat ister Feragat ise bir fikir uğrunda coşan bir ruhun işidir.

Eski Yunanistanda büyük halk, sanatkarları vardı. Yeni Türkiyenin de en çok ihtiyacı olan varlık, büyük halk muharrirleri ve büyük halk sanatkarlarıdır.

HASRET

Hüzün çöllerinde susuz kalınca
Sılâ hasretle düşe dalınca
Gönlünü gurbetten yare salınca
Ömrümün yarısını gider bulurum

Mavi mavi olur dağların başı
Ne kadar çetinmiş feleğin işi
Zehirmiş gurbetin ekmeği, aş
Bülbülü kefeşte öter bulurum

İşkence bir çile sararım bitmez
Dostların hayali gözümde gitmez
Gönül yuvasıdır şakıyıp ötmez
Kendimi gurbette yiter bulurum

Mahmut Nedim Kuru

KİMDİR, NEDİR?

EŞBER

Hazırlayan : **Selâmi Asyalı**

Makedonyalı Filibin oğlu Büyük İskender bütün dünyayı fethetmek gayesiyle doğuya yürümüş ve epeyce kuvvetli olan Daryüsü mağlûp ederek Hindistanın Kişmir ülkesine gelmiştir. Az bir kuvvete malik olan Kişmir Hükümdarı Eşber, Batıdan gelen bu kasırgayı her ne pahasına olursa olsun durdurmak azmindedir. Eşberin kız kardeşi Sumru ise İskenderi çılgınca sevmekte ve aşkına mukabele görmektedir. Yine de herşeye rağmen memleketlerinin, sevgilisi İskender tarafından çiğnenmesine mani olamayacağını anlayınca bu sefer kardeşini kandırmak ve harbetmekten caydırmak için bütün metanetini kullanıyor. Fakat kardeşi verdiği şu cevapla onu reddediyor :

Yaranına etmiyen rica hiç,
Âdaya eder mi iltica hiç?

Sumrunun harbi istememesi İskenderle evlemek ümidinden doğmaktadır.

Eşberin harbetmek fikrini bir türlü değiştiremeyen Sumru İskendere olan aşkını ifşa eder. Bu sır Eşberi çılgına döndürmeğe kâfi gelir. Ve Sumru bu itirafını kaniyle öder.

İskender Pencaba girmiştir. Alevler şehri kucaklarken Sumru da kale kapısında kızıl bir bayrak gibi alkanlar içinde sallanmaktadır.

Cesetler üstüste yığılırken Eşber de mağlûp edilmiştir. Fakat gösterdiği şecaat ve kahramanlıktan dolayı yâdedilirken «Galip sayılır bu yolda mağlûp» diyerek intihar eder.

Bu sırada İskender Hocası Aristoya merakla bakıp sorar :

— Risto bu nedir ?

Aristo cevap verir:

— Zafer veya hiç!

Büyük İskender gibi cihangirler kıt'alar fethe-der, ordular mahvedebilirler. Fakat memleketinin namusu, şerefi uğrunda ölen bir kahramanı dirilte-mezler.

İskender bir istilâcı, Eşber istilâcılığa karşı manevî bir kaledir.

Kuvvetin hakka galebesini zaman, kimin yanın-
da bırakır. Kendi öz topraklarında böyle uslu uslu
oturan, kimsenin yuvasında gözü olmıyan, siyaset
ve fütûhat ihtirasları taşımiyan Eşberi bedbaht eden
KİMDİR, NEDİR?..

BU ÖLEN BENİM

Ağlarım, ağlarım, yoktur gülenim,
Yanar, yüreğine böyle od düşen.
Bu yerde uzanmış bu can çekişen,
Bu sararmış çehre bu ölen benim.

Bu hisli şiyrimdi güzellikte tam,
Bir acı bıraktı gitti dünyadan.
Nihayet kurtuldu korkunç rüyadan,
Bilmedim ne oldu küçücük hastam .

Bilmedim o nasıl eriyip gitti,
Bozuldu nihayet şen salıncağı,
Boş kaldı beşiğin ana kucağı,
Bu dertli başıma dert olup gitti.

Bir hazin şarkıdır, bende sonbahar..
Görmek miydi onu kemik ve deri?
Gözlerimde hâlâ gülücükleri,
Kulağımda hâlâ bebek sesi var.

Sevemedim onu ben doya doya;
Zalim Felek onu aldı elimden.
Bir ağıttır, ki bu düşmez diimden,
Bir mezar bıraktın Çukurovaya.

Ötmelimiydi ki başımda baykuş?
Ayrılmalı mıydı ki havasından?
Düşmeli miydi ki şen yuvasından?
Çırpınmalı mıydı böyle anakuş?.

Cengiz TURHAN

K O Ş M A

Selâmi Asyalı Kardeşim'a

Dün gönül bağında üç güzel gördüm
Biri allar glymiş ikisi basma.
Kumral saçlarını dizimde ördüm
Biri gülüm dedi ikisi yosma.

Bir bağ kenarında sohbeta daldık
Felekten en çılgın neşeyi çaldık
Sesimizi ıssız dağlara saldık
Biri mani dedi ikisi koşma.

Kabaran bağrımdan bir feryat attım
Sazın ahengini sesime kattım
Dumanlı boşluğa bir ah fırlattım
Biri yeter dedi ikisi susma.

Ayhan KILIÇCI

Çık, yüce Düldül'ün tepesinden bak,
Seyret ilgim ilgim Çukurova'yı!
Değildir oralar sana çok uzak,
Gel, topla turuncu narı, ayvayı.

Şimdi tiren, uçak Türkün bineği,
Sağılır, koyunu, sarı ineği,
Alıcı kurtluktan çıktı sineği,
Kuşlar yeşil dalda yaptı yuvayı..

Güzele bağlanır her şair olan,
Dilberler peşinde sazınla dolan,
Ey Tanrı âşığı, ey Karacaoğlan,
Bilinmez kabrinden öğ bu silâyı!

Geldi, konakladı Avşar elleri,
Aşiretin konan kolu bizimdir.
Sazlarının destan okur telleri,
Cenk kurulur, savaş yolu bizimdir..

Ferman parçalandı, her buyruk bizden,
Bir Başbuğ seçildi, bak. içimizden;
Belli ki işlenmiş tarihî izden
Bu toprağın sağı, solu bizimdir..

Yükler gölük gölük, yükler ardarda,
Gözler uzaklarda, başlar yukarda,
Göçen göçtü, kalan kaldı, dağlarda
Ölen yiğit Dadaloğlu bizimdir!

Benden selâm olsun sana, Köroğlu,
Silkinip-kalk nolur toprak yapından!
Birgün açılırsa savaşın yolu,
Erler ordu ordu geçer kapından...

Fakat düşman nerde bilinmiyor!
Yoksa yenmek kolay, altedilmek zor..
Atom iyecat oldu, iperit, kılör,
Tanklar, toplar artık düştü çapından!

Bak, şimdi milletin senin gibi hür,
Bir yalçın kaya ki çarpanlar ölür!
Gene çevre çevre kanlar dökülür
İğri kılıç fırlayınca sapından!

Ahmet Vefa Aray

(.) Sairin pek yakında çıkacak «Çukurova Destanı» adlı kitabından

GÖK - HAN

Cıvıltılarınız, feryatlarınız arka sokakın sıvaları dökülmüş duvarlarında akisler yapıyor mu çocuklar?

Bir Nat Pinkerton romanını birlikte okuyup esrarlı sahifelerin tarif ettiği maskeleri yapmak için annelerinizden siyah kumaş parçaları istiyor musunuz?

Bir sinema dönüşü öğrendiğiniz yabancı tehdit kelimelerini şimdi daha iyi söyleyebiliyor musunuz?

Tahta tabancalar yerini çelik silâhlara mı bıraktı.. Nazik dudaklarınız infilâk seslerini yine aksettiriyor mu? Yoksa bir avuç barut dumanı koklamak ihtiyacında mısınız?

Yine köşe başında pusuya yatmışken çatıya çıkmış bir açık gözün tahta silâhı karşısında bir evin bodrum katına hapsediliyor musunuz? Yoksa sağlam yapılı demir parmaklıklar ardında, eski mahallenizi fersiz gözlerle seyredeceğiniz kurtuluş gününü mü beklemektesiniz... Ölünceye kadar da bekliyecek misiniz?

Birinin adı Ken Maynard... Ötekinin Buk Jones olurdu.. Bu yabancı isimlerden hâlâ hoşlanıyor musunuz... Yaşınız müddeince gördüğünüz filimlerin sizlere kazandırdığı isim sayısı kaç oldu çocuklar?

İçinizden cesusluğu ideoloji yapan (Kızıl Maskeliler) de çıktı mı... Yani siyasa mikropları veya Kara peçelerle Piyasa vurguncuları da yetiştirdiniz mi?

Arka Sokak yarını daha iyi hazırlayamaz mı idi ?

Maskeli Kovboy yahut Şarkıcı Hafise olabilmek isterdiniz.

- Ben bu oyunda Çingiz veya Barbaros olacağım diyemez mi idiniz? Size bu isimleri öğreten bir beyaz perde yokmuydu ?

«Oyvar önünde bir Türk» de böyle durur ..

Gemisiyle birlikte dalgalara gömülen Burak Reis de hayatı böyle terkederdi.. Yoksa bu kelimeleri ilk olarak mı öğreniyor sunuz?

Babalarınızdan destan dinlemediniz mi?.. Hiç olmazsa ninelerinizin milli masallarile iktifa etseydiniz.

Çocuk hareket demektir.. Çocuk heyecan demektir...

Barbaros kardeşler de Mustafa Kemal ve İnönü de tahta atlara binmiş cenk oyunları oynamıştı . Ve böylelerinden destanlar dinlemişlerdi küçükken...

Sizlerin de büyük Türkler arasına katılmanız için neyiniz yoktu çocuklar. 200 Kovboy filmi sipariş eden şirket 20 tarihî film çeviremez miydi?

Günde sekiz tane cinsi roman yazan çocuk edebiyatçıları «Gazinin gizli ordusu» nu bir daha bastıramazlar mıydi?

ELİNİ ÖPTÜĞÜM

EN BÜYÜK ADAM

Yazan : Aziz Eryalaz

Mevsim İlkbahar, Keçiören'in hafif yağmurlu geçen bir gününün akşamına doğru... Evet 20/V/935 günü idi; Öğrencilerim okuldan henüz dağılmışlardı. Tam bu sırada birçok otomobillerin gazinonun önünde durarak arka arkaya sıralandıklarını gördüm. İçimde bir sevinç başladı ve bir kuvvet beni o tarafa çekiyordu. Bu, benim için kaçırılmıyan bir fırsat olmalı idi. Bu hususta kesin kararımı verdim. Öğretmen arkadaşlarımdan hiçbirisi benimle gelmek cesaretini gösteremediler. Ben, şimdi ne bu kararımdan dönebilirdim ve ne de hiçbir kimse beni bu kararımdan çevirebilirdi..

Düz bir kat üzerine kurulmuş olan gazino bir büyük salonu ihtiva etmekte idi. Burası Keçiörenlilerin bir klübü şeklini almıştı. Ankaradan gelen misafirler ve mahalleliler tatil günlerini burada istirahat etmek suretile geçirirlerdi. Keçiören halkı Milli bayramlarda burada toplanırdı. Burası güzel, temiz ve seçkin bir köşe idi. Orman Çiftliği lokantasının idaresine geçmesi üzerine gazinoya olan rağbet pek artmıştı. Etrafını saran sık ağaçlar ve bahçesini bezeyen çiçekler bu güzelliği bir kat daha arttırıyordu. Güzel havası ve bol yeşilliği ile gözleri kamaştıran Keçiören bu mevsimin de tabiatın en güzel tablolarından birini teşkil ediyordu. İşte bunun içindir ki Atatürk bu sevdiği muhite fırsat buldukça uğradı.

Atanın elini öpmek, O'nunla konuşmak benim içimde tek düşünce olmuştu. Kılığım oldukça sade ve temizdi. Bir öğretmene yakışacak kılık. Emniyete memur edilmiş olan polis ve jandarmanın teşkil ettiği kordonu yararak yürümeme devam ettim. Ve onlara yalnız «Ben öğretmenim, Atatürkü göreceğim» dedim. Eğer bana engel olmak isteyen olsaydı, bir gürlütu kopararak Büyük Misafire duyuracaktım. Fakat buna zaten lüzum kalmamıştı.

Salondan içeri girdiğim zaman karşıda bulunan üç hasır koltuktan ortada kinde O'nun, solunda kinde ise Bolu Millet Vekili Cevat Abbas'ın oturmakta olduğunu gördüm. Önlerinde bir hasır masa vardı. Çok heyecanlı idim. İlk işim kendimi tanıtmak oldu. Elini öpmek üzere hemen eğildim, dudaklarıma doğru uzattı... Sonsuz bir hürmetle ve doyuncaya kadar öptüm. Susuzluktan çatlamaş dudakların pmardan

ayrılmak istemediği gibi.. Sağında bulunan koltuğa oturmamı işaret etti. Ve bir çeyrek saattan fazla dirsek dirseğe böylece oturduk. Cevat Abbas soruyordu : «Kaç senedenberi buradasınız, kaç talebeniz var, hangi semtlerden geliyorlar, kaç arkadaşınız, çocuklar Kalıba köyünden nasıl geliyorlar? Ben hemen ayağa kalkıyor, her sorunun cevabını vermeğe çalışıyordum. Mütevazi insan, hem verdiğim cevapları bir ilgi ile dinliyor ve hem de «Oturdunuz yerde anlatın muallim bey» diyordu. Yüzlerinin çizgisinden, verdiğim bu cevaplarımla, onları memnun ettiğimi anlıyorum.

Atatürk'ün geldiğini duyan ve gazinoya yakın evlerde oturan aileler Atalarını ziyarete geliyorlardı. Koca salon bir anda âdeta bir bayram manzarasını andırırmıştı. Gelenler arasında Millet Vekillerinden Hakkı Urgan ve Ahmet İhsan Beylerin aileleri de vardı. Hepsi de teker teker elini öptüler. Henüz okul çağında olmıyan mahallenin oyun çocukları da sokak kılıklerle bu sırada içeriye dalmış bulunuyorlardı. Bunlar, süslü ve iyi giyimli aile çocukları arasında daha cazip görünüyorlardı. Çıplak ayaklı, başı sıfır makina ile tıraş ettirilmiş, gömleğinin eteği kısa pantolonundan dışarı fırlamış ve tozlu topraklı yüzünden terler akan, akan burnunu ikide bir çeken, koşmaktan yanakları kızarmış olan, mahallenin sevimli çocuğu küçük Ceyhan çenberini çevirerek salona daldı. Kalabalığı ve sessizliği görür görmez olduğu yerde donup kaldı. Şimdi bütün gözler onun üzerinde dikilmişti. Bu duruma başta Atatürk olmak üzere hepimiz de güldük..

O, bir taraftan ziyarete gelelerle konuşmasına devam ederken bir yandan da kucağında oturan küçük Ülkü'nün akan barnunu mendil cebinden çıkarıldığı beyaz bir ipekli mendille silmekten geri kalmıyor ve bu iş bittikçe mendili tekrar cebine sokuyordu. Ceyhanın biraz evvelki bu hali onda bir alâka uyandırmış olacak ki çocukla meşgul olmağa başladı. Adını sordu. «Kimin oğlusun?» dedi ve hemen : «Atam, benimdir» diye cevap verdim. Bunun üzerine daha fazla ilgilenmiye başladı; «Gel Ülkü ile oynayın» diye yanına çağırdı. Fakat ne mümkün... 4-5 yaşlarında olan Ceyhan hiç aldırış bile etmedi. Ve hemen çenberini son hızla çevirerek salonu ter-

HATIRA

Yazan Arif AKÇABAY

Yolun yokuşu hüznün, enişi ferahlı.

Sağında bir kulübe var; bahçesi hayat, kapısı ömür, dumanı ölümdü.

Köşedeki yatağın; yastığı rüya, minderi uyku, çarşafı uykumdu benim.

Önde; mecrası zaman, suyu hülya, çakılı hatıra, bir sığ göle aka di. Gö'le duran kayık tebessümündü benim.

Bir dağ yükselirdi kıyından; zirvesi mâşuk, ormanları aşıklar, eteği destanımdı benim.

Gün var ki; coşar sular, dalgalar köpüklenir, sislenir destanım. Destanım okunmaz olur. Zirveler bulutlarla kaplanır, âşıklar sevgililerine ulaştım sanırlar. Bulutlar göle kapanırlar kulübünün yanında göz yaşı olurlar.

Gün olur; gö'le kızıl saçlarını yıkayıp ufka seren güneşi kiskanırım. Saçına takılan sandalı götürecek sanırım.

Bir gündü hatırlarım; sandalı yastık yapmış gö'le yatmışım. Yıldızlarla nakışlı bir yorganım vardı. Mehtaptı çarşafım. Anneydi ninniydi rüzgârlar, zirvelerden gizlice çaldıkları uykuları sularda yıkayarak getiren rüzgârlar, uykuları saçtılar ve uykumla beraber uzaklaştılar. Issızdı ortalık. Rüyam soyundu gö'le dalacaktı, mehtabı çalacaktı. Mehtap kapının önünü aydınlatacaktı.

Sular rüyamla doldu. Mehtap ufukta kayboldu.

ketti. Bu hali onu daha ziyade güldürdü. Bütün dünyaya sözünü dinleten dâhi Mustafa Kemal bir çocuğa hükmedemiyordu.. İşte, hiçbir kayda bağlı olmayan çocukluk devresi insan ömrünün en hoş geçen bir çağdır...

Ölkü elindeki bebeklerle oynuyordu. Kendilerini sevdirmek isteyen güzel ve süslü çocuklar anneleri tarafından mütemadiyen Ölküye doğru itiliyorlardı.

Hayatta ilk kayıt altına giriş, İlkokulun basamağında başlıyor. Ve insan, ömrünün sonuna kadar bu düzenli hayat çerçevesinin dışına çıkamıyor. Mevki ve serveti ne olursa olsun...

Bu mesut dokikalarımın fırsat bulduğum her anında O'nun bütün tavrıyla, endamiyle, giyimiyle mavi gözlerinin parlaklığı ve altın renkli saçlarının her teliyle ilgileniyordum. Atatürk bütün haliyle gözlerimde manâlaşıyor ve derinleşiyordu. Gözlerinin derinliklerinden kahramanlık tarihimizi okur gibi oluyor ve bütün hayranlığımı seyre dalıyorum. Zayıflar, bu gözlere bakmakla kudret bulur-

du. Ruh hastalıkları birer şifaya kavuşurdu. Bazan kendimi bu gözlerin karşısında erir gibi gissediyordum. Fakat, hayır, bütün cesaretimi topluyarak o, birer şafak olan gözlere bakmakta inat ediyordum.

Aradan oldukça bir zaman geçmişti. Gitmek üzere ayağa kalktılar. Ve gazinonun önünde uğurluyoruz... Birer birer yine elini öptük, neşeleri yerinde idi. Önce motosikletler bir gürültü ile harekete geçtiler. Gri renkli ve üstü açık otomobilinin motoru işlemeye ve derken tekerlekleri gözle görülmeyecek kadar hızla dönmeye başladı. Onu bir çok otomobiller takip etti. Ve işte gitti. . Daha biraz evvel bu hızın verdiği rüzgâr o, altın renkli saçların her altın telini gözlerimizin önüne seriyordu...

Hâlâ dudaklarımda o sıcaklığı duyar gibi oluyorum. O gitmemişti, yanımda ve kanımda yaşıyordu. Bugün bütün Türk Milletinin sıcak kalbinde yaşadığı gibi... Bugün O'na ayrılmayan kalbin her köşesi birer viraneye benzer. Ve ancak viran yerlerde ise baykuşlar uğursuz öfüşlerine devam edeceklerdir.

ÇUKUROVA İŞLETMECİLİĞİNDE

ZAMAN DAVASI

M. ALP

Mıntaka Ziraat Mütchassısı

— II —

Tarla Ziraat İşleri :

a) Sürümler :

Burada en çok zaman alan iş yerlilerin (Felhan) dedikleri yarım nedastır. İşletmelerde sürüm işleri ya traktörle veya öküzle yapılmaktadır. Bir pulluğa yedekleri dâhil asgari 4-6 çift azami 8-12 çift öküz koşulmakta ve ortalama 25 santim derinlikte sürülmektedir. Bir traktör yeni ise 4 lü Johndeere pulluklarla 8 saatta 40-60 dekar yer sürmektedir. Öküzlü bir pulluk 8 saatta 3,5 dekar yer sürmektedir.

Burada sürüm zamanı Haziran 15 den (yani Hububat mahsulü kalktıktan) sonra Eylül 15 e kadar 3 aydır.

Çiftçi ekistrem sürüm zamanını tesbit etmemiştir. Yukarıda söylediğimiz zaman içinde gayri muayyen bir şekilde daha doğrusu elindeki vasıtaların iş hacmine göre çalışmaktadır. Hububat ve keten anızları katıldıktan sonra tarlalarda bir müşahede yaparak şunu görürüz

Pamuğa ve diğer mahsullere zarar veren birçok yabancı otların (necliyeler hariç) henüz çiçekte olduğu ve faaliyetlerine devam ederek bir müddet sonra tohum döktükleri görülür. Bu yabancı otların hububattan sonra bakiye kalan rutubeti ve gelecek yıl hesabına birikmiş gıda maddeleri israf ettikleri düşünülürse döktükleri tohumlarla birçok yıllar çiftçinin başına belâ kesileceği takdir edilirse hasattan sonra sürmenin lüzumlu olduğu kendiliğinden meydana çıkar. Fakat bu sürme nasıl olmalı? Derin mi olmalı? Yoksa ot savaşı bakımından hafif bir anız bozma mı olmalı? Bu denenecek bir konudur. Hububat kalkar kalkmaz sürüm yapıldığında tarla kısmen rutubetli olduğundan sürüm işleri daha kolaylıkla yürümektedir.

Burada ikinci bir sürüm zamanı Temmuz ve Ağustos aylarıdır.

Çukurovada vegetasyon müddetinin uzun olması dolayısıyla ot faaliyeti geniştir. Ayrıca belli kuraklıklar olmasına rağmen yeraltı suyuna erişebilen ve yeraltı dalları ve kökleri, yumru ve soğanlarıyla üreyen (*Holcus Halepensis*) ayrik, *Carex* ve çeti (bir nevi mimoza) gibi otlar şiddetli mücadeleyle ancak topraktan sökülüp atılabilir. Böyle yeraltı dallar,

kökleri, yumru ve soğanlarıyla üreyen otlara karşı en iyi mücadele şekli ya bunların toprağın derince sürülmesiyle toprak altı teşekküllerini şiddetli sıcağa veya dona arzettir. Bu mintakada don pek nadir ve tesirsiz olduğundan şiddetli sıcaklardan faydalanmak zarureti vardır.

Şu halde çiftçinin Temmuz ve Ağustos aylarında yaptığı sürümle bir fayda elde ettikleri muhakkaktır. Yalnız burada bir mesele ile karşılaşmaktadır. Anızlar sürülmeden temmuz ve ağustos aylarına bırakılarak beklenirse bu sefer haziranda tohuma kalkan senelik ve tohumdan üreyen necliye, bakliye ve kompoziteye Curusiferaya ait bir çok otlar da tohumlarını toprağa dökmüş olacaktır. Yani bir taraftan Temmuz Ağustos sürmesiyle yer altı kısımlarıyla çoğalan otlara mani olmaya çalışırken diğer taraftan senelik otların tohumlarını toprağa saçmasına göz yumulacaktır.

Şu halde Haziranda anız bozma ve Temmuz veya Ağustosta sürüm veya bunun aksi yeraltı kısımlarıyla üreyen bitkilerin az olduğu yerlerde Haziranda sürüm Temmuz ve Ağustosta derin olmanın bir ikileme yapmak proplemiyle karşılaşılıyor.

Bu mintakada üçüncü bir sürüm zamanı Sonbahardır. (Eylül - Ekim ayları) Eylül ayı kısmen kurak, Ekim ayı da yağışların başladığı ve arttığı diğer taraftan hububat ve kışlık ekimin yapıldığı aydır. Yani bu devrede zaman kısadır. İş gücü başka mevzulara aktarıldığı için sürüme ayrılacak kısmı da tabiiyle azdır. Buna rağmen Sonbahar sürmeleri tavsiye olunmaktadır. Bilhassa Eylülde sürüm yapılmış toprağın gıda ve su depo etme gücünün arttığını literatürler bildirmektedirler.

Burada Eylül sürümünün topraktaki gıdaları faydalı şekle sokma ve su depo etme kabiliyeti bakımından esashi bir surette tetkiki lâzımdır.

Ayrıca topraktaki gıdaları bitkiye yarar şekilde tertipleme, havadan azot tesbit etmek için mikroorganizm faaliyeti şarttır. Mikroorganizm faaliyeti için de toprakta 12 dereceden 25 dereceye kadar bir hararet ve kâfi rutubet olması icap eder.

Acaba bu bölgede mikroorganizm faaliyeti için toprakta ne zaman bu müsait hararet ve rutubet denk-

TARİH:

İSKENDER ÇUKUROVA'DA

KİLİKYA ve SURİYENİN İSTİLÂSİ

Yazan :
Arthur Weigal

Çeviren :
Hüsnü Mengenli

— Sayı 2 den Devam —

İskender birçok doktorlar tarafından tedavi ediliyordu, fakat bunlar arasında yalnız Philippe D'Acarnanie, ki İskenderle küçüklüğündenberi meşgul olmuştu. Hastanın kurtarılacağına olan inancında ısrar ediyordu; ve son bir çare olarak kuvvetli bir pür-gatif tatbik etmesine emir vermesini kraldan rica etti. İskender ilâcı almağa muvafakat etti. Fakat Philippe odadan henüz çıkmıştı ki, Parmenionun mektubunu hâmil bir haberci geldi. İskenderin bu sadık ve emektar generali kralını ikaz ediyor; Philippe'den çekinmesini, zira bu adamın Perslerin zengin vaadlerine kapılıp hastasına zehir vermeyi kabul ettiğine dair ortalıkta bir rivayet dolaşmakta olduğunu bildiriyordu.

İskender mektubu henüz okuyup bitirmişti ki Philippe ilâca içeri girdi. Doktor ilâç bardağını İskendere, İskender de mektubu Philippe'e uzattı. Philippe, şahsı hakkında yapılan bu jurnalı büyük bir tiksinti ile okurken, İskender ilâcı bir yudumda içti. Sonra bardağı doktora gülümsüyerek uzattı.

İskenderin meslek hayatı boyunca yaptığı jestler arasında bundan daha sevimli bir cüretle yapılmış olanı yoktur; ve bu hareketi de onun her zamandan ziyade delikanlılık çağında, İngilizlerin «A very Gallant Gentleman» dedikleri ve Fransızcaya «Parfait Galant Homme» diye çevirebileceğimiz vasfı hiç mübalağasız kendisine verebileceğimiz bir kimse ol-

tir? Bu mıntaka Ziraat teknigini esaslandırarak kati karar verebilmek için bu tetkikin de yapılması icap etmektedir.

Kısacası Çukurova Ziraat işlerinde zaman bakımından sürüm denemeleri yapmak doğru olacaktır. Bu suretle çiftçimizin asırlardanberi yapagelmekte olduğu felhan sistemini mizana vurmak, böylece en uygun sürüm zamanlarını tesbit ederek zamanın yer-siz ve beyhude harcanmasını önlemek ve zaman içinde alınan karşılığın değerini de artırmak yerinde olacaktır.

duğunu göstermektedir. Plutaique, İskenderi ilâç içerken ve Doktor Philippe mektup okurken ve sonra onların birbirlerine bakışmalarının hakikaten şayanı dikkat bir temaşa olduğunu söyler.

Kralın hastalık ve nekahet devri oldukça uzun sürdü, Hemen bütün yaz ve hareket için mühim bir tehlike ihdas etmek istidadını gösterdi; zira büyük Pers ordusu hücum için Mezapotamyadan yola çıkmıştı, bundan başka, birliklerin bu gayrı sıhhi mıntakada mecburen aylâk kalışı, şevki kırar askeri disiplini gevşetebilirdi. Çok şükür ki Kral nihayet Ekimde sefere çıkacak kadar iyileşti; Kilikyada bulunan dağlar üzerinde ve Suriyeye açılan geçitleri tutması için Parmenionu ileri gönderdi, aynı zamanda geri ve yan emniyetini temin maksadiyle küçük bir birliği beraberine alarak Tarsusun Kuzey ve Batısındaki tepeleri tuttu.

Tarsusun Batısında bulunan Rodosa dahil Grek Sotesioi, Pers hakimiyetinden kurtulmak için hiç bir arzu ve hareket göstermediği sebebiyle ağır bir vergiye bağladı. Bu sırada, Halicarnase'de bıraktığı kuvvetlerden iyi haberler alıyordu; Persler, sığındıkları son istihkâmları 700 ölü 1000 esir vererek terk etmişlerdi. Bu haber Kralı öyle sevindirdi ki derhal eğlenceler, çalgılar, askeri resmi geçitler ve dini kurbanlarla zaferin tesidini emretti. Bu, aynı zamanda, iyileştiği için Hekimlik Tanrısı Sclepios'a şükranlarını sunmak için bir vesile oldu.

Sonra tekrar Tarsusa döndü. Pyrama nehrinin mansabında bulunan Malles şehrine gitti. Oraya gidişinin sebebi, bu şehrin Troie harbi kahramanlarından Amphiloque tarafından kurulmuş olması ve Argoslularla sakin bulunması idi; yarı ilâh Amphilo-peus'un bu mukaddes «Mâbedinde» büyük gösteriler yaptı. Kendisinin mensup olduğu Makedonya hanedanının, yani ecdadının Argosun seknesinden olduğunu ve binaenaleyh kendisinin de bir Argoslu olduğunu bildirerek bu şehri vergiden muaf tuttu.

— DEVAM EDECEK —

VENEDİK CUMHURİYETİNİN MAHİYETİ

Yazan : Hkmet ARAR

Türklerin Osman Oğulları idaresinde Avrupa kıtasına ayak bastıkları tarihte karşılıklarına çıkan Hıristiyan devletler arasında Venedik Cumhuriyeti birinci mevkii işgal eder. Balkan yarımadasında o zamanlar karşımıza çıkan Pulgarlar, Sırlar, Ulahlar ve Macarlardan - Bizanslıları saymıyorum, çünkü Bizans daha Küçük Asyadan ve asırlardanberi komşumuz ve kâh dostumuz, kâh düşmanımızdı - farklı olarak, Venedik ile münasebetimizde dikkati çeken en mühim nokta, bu temasın sulh ve müzakere yollarile başlamış olmasıdır. İki millet arasında, sonraları menfaatlerin uyuşmaması neticesinde harp çıkmamış değildir. Bilâkis Türkler ve Venedikliler birbirleriyle çok çetin muharebelere girişmişlerdir. Fakat harp biter bitmez iyi dostluk münasebetleri tekrar teessüs etmiş ve iki millet aralarındaki sıkı teması daima muhafaza eylemişlerdir. Venedikle tanışmamızın tarihi o kadar eskidir ki hattâ Çırakkale Boğazından ilk geçişimizi temin eden gemilerin bu cumhuriyet tarafından verildiği yolunda bir rivayet bile vardır. Bu rivayetin sıhhati temin edilemese bile daha 1368 senesinde yani 1. nci Murat zamanında Venediklilerle bir ticaret muahedesi imzalamış ve Venedik tabaasına bir takım imliyazlar vermiş olduğu muhakkaktır. Bu şekilde sağlanmış olan münasebet bu kadarla kalmamış ve bu tarihten on altı sene sonra (1384) yine aynı hükümdar zamanında bir Türk elçilik heyeti Venediğe gönderilmişti. Aynı tarihlerde Venedik devleti de 1. nci Murat nezdinde bir sefir bulundurmaktaydı.

Bir Hıristiyan ve Katolik devleti olan Venedik'in kâfir (İnfidèle) telâkki edilen Müslüman Türklerle bu şekilde sıkı bir münasebet tesisine çalışması, o zamanki Hıristiyan âleminde, hiç de iyi bir gözle görülmemişti. Hattâ Türklerin Avrupaya geçmesini Hıristiyan âlemi için bir felâket telâkki ederek, tarihi olayları bu noktadan muhakemeye girişen Avrupalı müverrihlerden bir çoğu, şimdi bile bu hadisenin mesuliyetini, Bizans imparatoru 5. nci Yaniye karşı tahta istibkak iddiasile ortaya atılan, Yani Kantaküzen'e ve onun Türkleri yardıma çağırmasına atfetmekle beraber, gerek Venedik'in ve gerek Cenevizlilerin Türklerle bu yolda derhal dostluk münasebetlerine girişmelerini bir türlü affedemezler.

İşte bu tarihlerden sonra Türk ve Venedik devletleri asırlarca birbirleriyle gayet sıkı bir münasebet

idame ettikleri ve aralarındaki dostluk birçok defa bozulup iki millet harp meydanlarında sık sık karşılaşmış oldukları halde, bizde, Venedik devletinin tarihi hemen hemen hiç bilinmez. Orta çağlarda, bütün Avrupa derebeylik idaresi altında yaşarken, komşuları olan diğer küçük İtalyan Duka ve Prenslilerinden tamamen farklı bir teşkilâta sahip bir devletin bu muhitte hayatını ne suretle idame ettiği ve gittikçe kuvvetlenerek 13. ncü asırdan itibaren, üç asır müddetle, nasıl Akdenizin en kudretli bir devleti haline geldiği hiç tetkik edilmemiştir. Hattâ böyle orijinal bir eserden vazgeçtik, Garp müelliflerince yapılmış olan tetkiklerden istifade edilmek suretile yazılmış bir kitap dahi yoktur. Halbuki, halen mevcut olan demokratik cumhuriyetlere hiç benzememekle beraber, Venedik İrsi bir hanedanın idaresi altında bulunmadığı için, esas itibarile bir cumhuriyettir. Mahdut bir kısım asil âilelere mensup şahıslar tarafından idare edilen bir cumhuriyet!.. Bir kere tarih boyunca eşine hemen hemen hiç tesadüf edilmeyen bu idare tarzı tetkike değer. Diğer taraftan Venedik, yukarıda da söylediğimiz gibi, bizimle en sıkı bir münasebet kurmuş olan bir Hıristiyan devletiydi.

İşte biz, bir kaç makale teşkil edecek olan, bu yazılarda bu noksanı kısmen olsun telâfi etmek istiyoruz. Maksadımız, bittabi, okullarda ders verir gibi, Venedik tarihini öğretmek değildir. Evvelâ bir kaç satırla Venedik'in nasıl kurulduğunu anlattıktan sonra teşkilâtının esasları hakkında muhtasar malûmat vereceğiz. Bundan sonra Venedikli bir asilzadenin devlet teşkilâtındaki meskûni ve cumhuriyete karşı vazifelerini umumî hatlarıyla çizecek ve müteakiben şahıslara geçerek Doj (Doge) denilen devlet reislerinin en meşhurlarından birisini ele alacak, onun hayatını hikâye edecek ve bu sırada Venedik diplomasisinin faaliyet tarzları hakkında bir fikir vermeye çalışacağız.

Bu makaleleri yazarken istifade ettiğimiz eserler şunlardır :

Charles Dihl, Venise, Une République patricienne 1925 de basılmış.

J. Pirenne, Les Grands Courants de l'histoire universelle, 2. nci cilt 1944 senesinde Neuchatel'de basılmıştır.

Vassilief, L'histoire de l'empire byzantin, 2. nci cilt. 1932.

R. Grousset, L'histoire des Croisades, 3. ncü cilt. 1936

G. de Ville-Hardouin, Histoire de la Conquête de Constantinople. Dördüncü Haçlı seferine iştirâk etmiş bir Fransız şövalyesi (chevalier) olan müellifin bizzat hazır bulunmuş elduğu veyahut hazır bulunanlardan tafsilâtını dinlediği vakaların hikâyesinden ibaret olan bu kitap 13. ncü asırda yazılmıştır. Bende bulunan nüshası 1870 senesinde Pariste basılmıştır.

Bu esas me' hazlara ilâve olarak, Venedik tarihinin bazı safhalarına dair, harpten evvel bir Fransız mecmuasında neşredilmiş olan birkaç makale.

* * *

Bir haritaya bakıldığı zaman İtalyan yarımadasının şimalindeki jeolojik teşekkülün hususiyeti derhal göze çarpar. Filhakika Adriyatik denizinin şimal batısında Reno mansabından İsonza mansabına kadar sahil, gittikçe Alplardan inen bir çok nehirlerin getirdiği çamurlarla, gittikçe denize doğru ilerlemiştir. Fakat nehirlerin yarattığı bu kara parçası asıl yarımadaya bitişik ve aynı teşekkülde değildir. Deniz ve nehirin mütemedi ve karşılıklı tesirleri neticesinde burada sağlam toprağın önünde ve oldukça ilerisinde bir kumsal peyda olmuş ve bu kumsalla asıl kara arasında, Adriyatığın dalgalarından masum ve «Lagune» denilen uzun bir göl teşekkül etmiştir. Bu gölün bazı kısımları çok derin ve âdeta bataklık halindedir. Diğer bazı yerlerinde ise toprak birçok küçük adacıklar şeklinde deniz seviyesinin üstüne çıkmıştır. İşte Venedik, yetmiş tane kadar olan bu adacıkların üstünde kurulmuştur.

Etrafı tamamen bataklık olan bu adacıklar Milâdin ilk asırlarında meskûn değildi. Fakat 5. ncü asırdan itibaren Şimali İtalya sırasıyla Gotların, Attila ordularının, Ostrogotların ve Lombardların istilâsına uğravınca Ravenna ve Aquilee gibi mamur şehirlerin ahalisi, canlarını kurtarmak için, bu orduların yolu üzerinde bulunmayan ve müdafaaları nispeten kolay olan, bu adacıklara iltica etmekten başka çare bulamamışlardır. Gotların ve Hunların çekilmesinden sonra, vâkıa, bu insanlar tekrar yerlerine dönmüşlerdi. Fakat istilâların ardı, arası kesilmeyince asıl vatanlarını bırakarak buralara yerleşmeyi daha uygun bulmuşlardır. Yavaş, yavaş nüfus çoğalınca, o zaman, tekrar Bizansın hâkimiyeti altına geçmiş bulunan, bu havaliyi imparator adına idare eden, Ravenna valisi (Exarque), Vénétié denilmeye başlan-

mış olan, bu bölgeye «Tribün» isminde memurlar göndermiştir. Bunlar mahalli eşraf arasından belki ihtihapla seçilmekte. Fakat memuriyetle i imparator tarafından tasdik edilmekteydi. 7. ncü asrın nihayetlerine doğru buaların üstünde «Duc» (Dük) ünvanile daha yüksek bir memurun bulunması münasip görülmüştür. Dükleri evvelâ imparator tayin ederdi. Fakat ahali Dükün kendileri tarafından seçilmesi hususunda ısrar ettiklerinden Bizans nihayet bu şekli kabule mecbur olmuştur. (742)

Venedik uzun müddet Bizansın tâbii kalmıştır. Fakat Düklerin ahali tarafından seçilmeleri ve Bizansın İtalyada gittikçe zaafa uğraması bu bağılılığı nazariyede bırakıyordu. Asil ailelere mensup olanlar arasından seçilmesi lâzımgelen Düklerden bazıları, bu ihtihap usulüne rağmen, yerlerini oğullarına terketmek yolunu da bulmuşlardı. Bunlar daha hayatlarında varislerini kendi iktidarlarına ortak ediyorlar ve bunu halk meclisine de tasvip ettirerek formaliteyi bu suretle yerine getiriyorlardı.

Filhakika, hamileri olan Bizans imparatorlarını her hususta taklid etmeye çalışan Venedik Dükleri ki bunlara Doj (Doge) ünvanı verilmişti - bu ihtihabı bir formalite derecesine indirmeye muvaffak olmuşlardı. Gürültülü bir halk meclisinin alkışları arasında seçilen yeni devlet reisi tantanayla Saint Marc kilisesine götürülür ve orada baş rahib, Dükalık aâsını ve üzerinde Aziz Marküsün tasviri bulunan Bandırayı vermek suretile, yeni Dükü takdis ederdi. Bundan sonra Doj's sarayında tabası tarafından sadakat yemini ettirilirdi. Bu merasim yapılar yapılmaz Doj artık Venedik'in mutlak hakimi olurdu. Büyük rütbede papaslardan, asilzadelerden ve bir kaç halk mümessilinden teşekkül eden ve devletin hem idare ve hem adalet merkezi bulunaç yüksek adalet divanının reisi Dojdu. Doj halk meclisini toplamaya çağırır, memurları, hâkimleri tayin, orduya kumanda eder, sulh ve harbe karar verirdi. Devlet maliyesini o kadar geniş bir selâhiyetle idare ederdi ki Dojun şahsî servetile devlet hazinesi birbirine karışırdı. Rahipler üzerinde de hudutsuz bir iktidara malikti.

Vâkıa yüksek adalet divanında azâ bulunan asillerin idare ve adliyyede fikirlerini almak mecburiyeti, kendisile beraber devleti idare edecek olan yüksek memurların asiller arasından seçilmesi lüzumu ve bu asilzadeler tarafından sevk ve idare edilen bir halk meclisinin mevcudiyeti bu iktidara kısmen bir hudut çizmekteydi. Nitekim arada uyuşmazlık çıktığı zaman ne suretle hareket edileceğinin belli olmaması, Venedik tarihinde, birçok kanlı isyanlara, müthiş saray fâcialarına sebep olmamış değildir. Buna rağmen, taraftarları kuvvetli olan bir Doj, Venedikte, en müstebit bir hükümdarın malik olmadığı selâhiyetlere sahip bulunmaktaydı.

(Gelecek Yazıda, Venedik teşkilâtının son almış olduğu şekli anlatacağız.)

Adana Halkevi Kültür Dergisi

Yazı İşlerini İdare eden : H. S. ASYALI

Basıldığı Yer : BUGÜN Basımevi - Adana

ANİŞ

— Necati Kâhyaoğlu'na —

Ne günler geçirmiştik bir zaman
Boğaziçinde bir yalıda otururduk.
Akşamları balığa çıkardık babımla
Gümüş pullu balıkları kayığımıza doldururduk.

Babam: başladı rakı içmeğe
«Körfeze doğru çek» der...
Bir iki kardeş asılırdık küreklere
Alnımızdan süzülürdü ter...

Sabih Şendil

Bu Gelen Bahardır

Bu park bir uykudan uyanmış;
Bukalemunlaşmış bu renkler.
Bir zamanlar insan ayağı değmiyen bu yol
Genç çiftlerle dolmuş bu sabah.
Alına salına bir gelin gibi
Güzelleşivermiş toprak.
Bu gelen sevda mevsimidir
Bu gelen bahardır muhakkak..

Bu gelen bahar bazılarınin,
Neşesine sevgi kattı.
Fakat bilmem neden acaba
Bana yalnızlığımı bir daha hatırlattı..

Necati Kâhyaoğlu

BİR AKŞAM

Nabzımı duyuyor bu çan sesi
Bir âlem yaşıyor muhayyelemde
İzinsiz uçamaz baharda kuşlar,
Ve selâmsız dönemez şu bulutlar.

Düşünceleri bir avuç nur olur her an
Akşam garipliliğinin hüznü fenadır yavrucuğum
Meyhaneler şarkımızı söyleyemez
Hasret yüklü kervanla ki aşkımızı getiriyor
Bir bilmediğin diyardan çocuğum.

Bir akşam sonra dönecek bütün sevincim
Ve böyle diyar diyar gezecek aşkımız.

Salih Kemal Boğa

ÜZÜNTÜ

Ah artık kaybettim bütün neşemi,
Bütün dostlarımı, bütün varımı
Bir gemi, sessizce bana bir gemi,
Düşündürmektedir ufuklarımı.

Şimdi eşiğinde eski günlerin
Sanmam ki bu derdin olsun ilâcı;
Başlıyor içimde işte o yerin
Hüznile ilk sızı, ilk büyük acı.

Mustafa Bekir Demirkıran

1946

Rüyalarım karmakarışık,
Maddeye kapadım düşüncemi
Düşünmek istemiyorum ey Rab!
Bu an, bu içinde bulunduğum saat
Gündüz mü yoksa gece mi?

Köşede bir çocuk ağlıyor,
İlerde bir dilenci var.
Vicdanla örülmüş bir türbe
Ki, dehlizleri bomboş
Merhamete kilitli kapılar

Kemirdi bir kurd gibi
Ümitlerimi çürüttü vehimler.
Ve hikmeti nedir ey Rab!
Her sabah bir kuş ki pencereden
Yavaşça seslenir bana
Birşeyler ihtar eder.

Türbeler mescitler dolusu sevap,
Tanrım; gönüller dolusu iman ver bize,
Bir günah, bir günah ki deryalar dolusu,
Dualar çatladı sabrından
Silindi gözlerimizden silindi artık
Yaşamak ümidi ölüm korkusu.

Birer istihfâm oldu yıldızlar,
Bu dünya bu köhne dünya;
Taşıyamaz bu korkunç ezabı,
Söyle hangi meçhule gidiyoruz ya Rab!

A. Celâl Şimşek

“Cümlelerin Dili,”

Tuna Türktan

«Her söze inanan insan, bir su gibi kalıptan kalıba giren, ona göre şekil alabilen insandır ki o, karakter denen manevî şeklini kalıbını kaybetmiştir.»

«İnce bir tül altında saklanan hakikatlerin kıymeti, vaktinden sonra olgunlaşan meyvalara benzer, kıymeti daha çoktur, Yeter ki o tülü kaldırmasını bilelim.»

«İnsan zihni örümceklenmiş, metrük bir viranedir, onu temizlemek, düzeltmek için, ne yazık ki riya kılıcını kendimize siper yapmamız lâzım geliyor.»

«Kendini metheden insan, başkalarının, kendisi için yapmadığı ve yapamayacağı şeyi yapıyor demektir.»

«İdrâk denen manevî kudretin demir iskeletini kendine zırh yapmayan insan, hayat rüzgârının önünde cılız bir yaprak gibi sürünmeğe mahkûmdur.»

«Saadet, bizim dimağ ve bilek kudretimizin altındadır, saadeti istirahat köşesinde arayan, çölde bir serap peşinden koşan yolcuya benzer.»

«Vicdanın sesini dinleyen insan; insanlık meclisinde mümtaz bir mevki almış demektir.»

“HATIRALAR,”

Talât Sayhan Eryalaz

Ne olurdu; şimdi ben de orada olsaydım.

O, dağ rüzgârlarının uğuldadığı ve mavi sislerin hülyalı gözleri okşadığı uzak yerde...

Ve ben de senin gibi hazin boru sesleriyle uyurup yine o seslerin terennümleriyle uyusaydım..

Yine beraberce meyve bahçeleri arasından kerpiç duvarlardan aşarak, muhayyilelerimizde yanan hayallerin, uzaklardan ak-seden seslerini duymıya koşsaydık...

Her zamanki gibi başbaşa verip, ümit dolu gözlerle «Yarın» ı bekleydik...

Kalplerimizde aynı alev; ve yine dudaklarımızda aynı şarkıyla ..

Yine öyle karların yolları kapadığı, karanlık bir gecede, o dalları kurumuş elma ağacının altında bana o, «İzmirdeki sandal macerasını» bir daha bir daha anlatsaydın...

Ve ben de uzaklardan gelen köpek havlamaları arasında o, asırlar kadar uzak, acıklı maziyi hatırlayıp :

Hiçkırıydım ...

Ayrılmak Korkusu

S. S'e

Ayrılmak korkusuyla
İkimizin de sustuğu an
Başlar yeni bir hayat
Gözlerimiz gözlerinizde
Bütün korkudan uzak
Tren kalktı,
penbe bir mendil sallıyorsun bana.
Ve ben kolumu kaldırmışım sallıyamıyorum
Bana kim teselli verecek senden yana!
«Sakin ben giderken ağlama,
Sonra beni de ağlatırsın!»
Dediğini hatırlıyorum
Ağlamamak elde mi?
Kendimi zor tutuyorum
Seni üzmemek için.

Gülüştüme kendime geliyorum
Ve yanımda oluşunun verdiği sevinçle
Sana birşeyler anlatıyorum.
«Gitmiyeceksin, değil mi» diyorum.

Yüksel Sezel

O Y A R

Karanlık günlümde bir tan ağardı
Büyüdü şülesi kalbimi sardı
Yıllarca kalbimde derin bir sızı
Yaratıp inleyen işte o yarı

Bahtımı bürüyen bir kara perde
Dikildi karşıma hergün her yerde
Doğunca sevgimin parlak yıldızı
Ümitler belirdi çift günüllerde.

Özeyir Sökün

Gideceđi Yer :

Adres : Halkevi Bşk.

Tire
İzmir

Fiyatı 20 Kuruştur.